

G. van der Hoorn opent de bijeenkomst met woorden van welkom. Hij licht het programma toe. De parochie gaat van zes kerkgelegenheden naar drie kerkgelegenheden. Dat is niet alleen een verandering voor parochianen die hun kerkgebouw verliezen, maar ook voor parochianen die nieuwe kerkgangers welkom mogen heten. Het is moeilijk voor iedereen, voor het parochiebestuur, voor het pastoraal team, voor vrijwilligers en voor parochianen. G. van der Hoorn roept iedereen op om de nieuwsbrief en de website te volgen en vragen die er leven ook voor te leggen.

Pastoor Glas gaat voor in gebed.

Er zijn ongeveer 25 parochianen aanwezig.

Charl van Veen spreekt namens de beheercommissie en de lokale pastorale commissie en heet iedereen van harte welkom op deze bijeenkomst. Vanavond informeren het parochiebestuur en het bisdom de parochianen over het voorgestelde plan om ons kerkgebouw, begin 2027, te sluiten. De keuze welke kerkgebouwen open blijven, is niet op Nieuwkoop gevallen. Sluiting van dit kerkgebouw zal bij velen emoties oproepen. Wat helpt, is de gedachte dat wij als kerkgemeenschap niet verdwijnen en welkom zullen zijn in de overblijvende kerken. We krijgen van het parochiebestuur de ruimte om te zoeken naar een manier waarop we als gemeenschap een “zachte landing” kunnen maken. Hoe kunnen we de overgang naar kerksluiting zo goed mogelijk vormgeven? De beheercommissie en de lokale pastorale commissie hebben daar al ideeën over, zoals: een grote laatste kerstviering, gezamenlijk - als groep - vieringen bij de overblijvende kernen bezoeken, een tentoonstelling over de historie van ons kerkgebouw. Ideeën hiervoor zijn welkom. Naast goede/leuke ideeën, hebben wij vrijwilligers nodig om te helpen bij de uitvoering daarvan. Ch. van Veen vraagt iedereen om zich daarvoor op te geven. Het sluiten van het kerkgebouw zal gepaard gaan met emoties. Vanavond is er gelegenheid om een mening te geven, vragen te stellen, bezwaren in te dienen. Mensen mogen alles vragen, laat van u horen, maar doe dit wel op een respectvolle en waardige wijze. Ch. van Veen dankt voor de aandacht.

Gerard van der Hoorn geeft namens het parochiebestuur een overzicht van het proces ‘Samen Kerk Zijn’.

Op 22 mei 2018 was er een overleg van het parochiebestuur met de beheercommissies met betrekking tot het concept voor een “Visie op de kerkgebouwen, gevolgd in de maanden maart en april 2019 door overleg tussen parochiebestuur, beheercommissie en parochianen. Op basis daarvan werd op 11 maart 2020 door het parochiebestuur de “Visie op de kerkgebouwen 2020” vastgesteld. Er werd ingezet op de versterking van de vitaliteit en er moest een toekomstbestendig scenario voor de parochie worden ontwikkeld. Ook voor de andere kernen werd een dergelijke route gelopen. Er werd voor alle locaties een rapport gemaakt door de Stichting Kerkelijk Waardebeheer (juni 2020).

In 2021 liet het bisdom weten dat parochies een integraal gebouwenplan moesten maken en dat grote investeringen in gebouwen alleen mogelijk zijn wanneer er een vastgesteld gebouwenplan is en er een businesscase is voor het gebouw in kwestie. Verkoop van een (deel van een) locatie is anders niet mogelijk. Na overleg met het bisdom werd een begin gemaakt met de vitaliteitsmonitor van de H. Claraparochie (april 2021). In december 2021 heeft de werkgroep de resultaten van alle kernen verzameld en beoordeeld en heeft geconstateerd dat de vitaliteit in enkele kernen onder druk staat en dat de BCP's zien dat er op den duur kerken zullen moeten worden gesloten. Parochiebestuur en beheercommissies spreken in april 2022 over de resultaten van de vitaliteitsmotor en constateren dat er een wens is voor meer vernieuwing op pastoraal gebied, dat er behoefte is aan nieuwe initiatieven om de vitaliteit te versterken, dat er meer

aandacht voor en ondersteuning van vrijwilligers nodig is en dat op den duur niet alle kerken open kunnen blijven. Men vraagt het parochiebestuur om snelheid en sturing. Er is een stappenplan nodig en waar deskundigheid ontbreekt, moet deze worden ingehuurd. Dat wordt uiteindelijk Xpand (februari 2023).

Begin 2023 worden een werkgroep en een klankbordgroep ingericht, waarin alle kernen met één persoon zijn vertegenwoordigd. Deze hebben op 26 juni een eerste ontmoeting met Xpand (T. Koot). In de maanden september tot en met november is er een presentatie in alle kernen. De werkgroep komt in juli 2024 met een eerste analyse met betrekking tot de financiën, de gebouwen en de combinatie geloof, pastoraat, personeel en vrijwilligers. De klankbordgroep geeft daaraan zijn goedkeuring. Er werden drie bijeenkomsten georganiseerd, één in Nieuwkoop en twee in Langeraar. Er waren in totaal 240 parochianen aanwezig bij de presentatie van c.q. toelichting op de eerste analyse van de kerklocaties, de resultaten van de wegingscriteria en selfies van de kernen. Er zijn op deze bijeenkomsten en in de periode erna, tot en met 16 augustus, in totaal 194 vragen gesteld die te samen met het antwoord op de website van de parochie zijn gepubliceerd. De werkgroep heeft met enkele wijzigingen ingestemd met de beantwoording van de vragen en de inhoud van de selfies en heeft ingestemd met een conceptadvies voor het parochiebestuur. Ook de klankbordgroep heeft enkele tekstwijzigingen voorgesteld, waar de werkgroep mee akkoord is gegaan. Op deze wijze werd het conceptadvies definitief. De leden van het parochiebestuur die zitting hebben in werkgroep en klankbordgroep hebben niet deelgenomen aan het opstellen van het conceptadvies.

Vervolgens werden enkele stippen op de horizon c.q. voorgenomen besluiten geformuleerd. Men wilde voortgaan op de weg van de 'missionaire parochie'. Er moet een pastoraal beleid worden ingezet waarbij één geloofsgemeenschap (parochiefamilie) uiteindelijk kan beschikken over drie kerkgebouwen. Dat betekent coördinatie van de liturgiewerkgroepen in de H. Claraparochie en contacten en gesprekken met alle werkgroepen over hun toekomst in de nieuwe situatie. We gaan samen naar één toekomst. Binnen die toekomst is er ruimte voor de kerkgebouwen van Aarlanderveen en Langeraar omdat deze locaties het beste presteren op het gebied van vitaliteit, gebouwen en financiën, en voor Zevenhoven omdat de kerk relatief lage onderhoudskosten heeft en er diverse faciliteiten beschikbaar zijn (Mariagrot, stiltetuin en Orangerie). Het parochiebestuur heeft dit advies integraal overgenomen en voorgelegd aan het bisdom.

Op 18 november 2024 heeft een delegatie van het parochiebestuur en het pastoraal team met het bisdombestuur gesproken over de vitaliteitsmonitor. Het bisdom had waardering voor de manier waarop het proces was doorlopen en de stip op de horizon werd als gedeelde visie onderschreven.

De leden van de werkgroep en de klankbordgroep hielden op 2 januari 2025 een afsluitende bijeenkomst om terug te kijken op het proces. Er werd benadrukt dat er steeds regelmatige communicatie moet zijn richting de parochianen om hen aangesloten te houden.

Op 13 januari 2025 werd met een delegatie van de bisdomstaf gesproken over het canonieke proces richting onttrekking aan de eredienst en de herbestemming van de kerkgebouwen. Het parochiebestuur heeft als voorlopige planning voor de onttrekking aan de eredienst: H. Martinuskerk Noorden begin 2026, O.L.V. Hemelvaartkerk Nieuwkoop begin 2027 en H. Nicolaaskerk Nieuwveen begin 2028.

Op 11 februari 2025 was er een bijeenkomst van het parochiebestuur met de BCP's en lokale pastorale commissies (voorheen: pastoraatgroepen) om te spreken over de diverse bijeenkomsten, over het canonieke en het herbestemmingsproces, activiteiten met betrekking tot de vrijwilligers en reguliere bestuurlijke zaken, zoals de financiën. Op 25 februari was er een bijeenkomst met parochianen van alle kernen, waarin de projecten "Samen Kerk Zijn" en "Samen naar één toekomst" werd besproken. Er waren 110 parochianen aanwezig en een aantal via de livestream verbonden. Er was veel aandacht voor publiciteit.

Op 10 maart 2025 werd het verzoek tot onttrekking aan de eredienst van de drie kerken toegezonden aan de bisschop.

Wat het proces van herbestemming betreft: de regie ligt bij het parochiebestuur. Het bisdom ondersteunt met advies en kennis. Er is een plan nodig voor de hele locatie om te voorkomen dat alles wordt verkocht behalve de kerk. Uitgangspunt is verkoop tegen marktwaarde. De toegang tot de begraafplaats wordt juridisch gezekerd. De mogelijkheden tot herbestemming zijn ruim, maar niet alles is mogelijk. Vanwege de planning ligt de prioriteit bij Noorden, maar de onderzoeken voor beide andere locaties kunnen ook van start gaan. Idealiter is de herbestemming bekend op het moment dat de kerk wordt gesloten om leegstand te voorkomen. Het parochiebestuur voert het overleg met de externe partijen (zoals gemeente, projectontwikkelaars en dergelijke).

We gaan samen naar één toekomst, zo benadrukt G. van der Hoorn. Zoals gezegd: één parochiegemeenschap met drie kerklocaties. Alle parochianen, met name de vrijwilligers, moeten zich overal welkom weten. Vrijwilligers in werkgroepen uit verschillende kernen leren elkaar kennen en ondersteunen elkaar. De coördinatie ligt op het niveau van de parochie. Per werkgroep zullen er bijeenkomsten van de coördinatoren worden georganiseerd, waarbij ook een lid van het parochiebestuur en/of van het pastoraal team aanwezig is als ook een vrijwilligerscoördinator. Te beginnen met koren, koster, lectors, acolieten/misdienaars, gastvrijheidsgroepen, wijkcontact, gezinsvieringen, oecumene, communicatie, secretariaten en begraafplaatsen. Het is een goede gelegenheid om met elkaar kennis te maken, gewoonten uit te wisselen en te bezien hoe vrijwilligers kunnen worden uitgenodigd. De coördinatie van de werkgroep ligt op het niveau van de H. Claraparochie. Andere initiatieven zijn het zoeken naar mogelijkheden voor een 'zachte landing', het toewerken naar een gezamenlijke nieuwsbrief en het inventariseren van wat bij een kerk of gemeenschap hoort aan voorwerpen, gebruiken en activiteiten. Er zal aandacht zijn voor de pijn die met kerksluiting gepaard gaat, maar er wordt ook vooruitgezien naar nieuwe mogelijkheden (project van de stuurgroep missionaire parochie). Teamwork is belangrijk.

De begraafplaatsen blijven open voor begraven zolang de parochiekern het onderhoud kan waarborgen, maar ook daarna blijft de begraafplaats open voor bezoek. De grafrechten zullen worden gerespecteerd.

Vicaris Van Deelen geeft een toelichting op de context - de kerkelijke situatie - waarin wij vanavond bij elkaar zijn en op de procedure die gevolgd moet worden.

Petrus spreekt in één van zijn brieven over de kerk als *gemeenschap van levende stenen* (1 Petr. 2, 5). En Paulus schrijft aan de christenen in Efese: *U bent medeburgers van de heiligen, huisgenoten van God, gebouwd op het fundament van de apostelen, terwijl de sluitsteen Christus Jezus zelf is, die het hele bouwwerk in zijn voegen houdt* (Ef. 2, 19-21). Het bouwwerk, de medeburgers, de levende stenen, dat zijn dus de gelovigen, de volgelingen van Jezus. Dat is niet direct het kerkgebouw, hoe mooi en dierbaar ook.

Vanavond zijn wij hier in deze kerk bij elkaar omdat er een voorgenomen besluit ligt om dit kerkgebouw aan de eredienst te onttrekken. De heer Van Veen van de BCP en de heer Van der Hoorn als vicevoorzitter van het parochiebestuur hebben er zojuist over verteld, over het proces 'Samen kerk zijn' dat al in 2018 is begonnen. Een kerk sluiten - aan de eredienst onttrekken heet dat officieel - is altijd een verdrietig en pijnlijk gebeuren. Ook al gaat het in het beeld van de kerk dat Petrus en Paulus schetsen in eerste instantie niet om het kerkgebouw als zodanig, het is wel ons gelovige huis en thuis geworden en een herkenningspunt in de gemeenschap van dit dorp. Er is gevierd, gedoopt, getrouwd, en begraven, en wat al niet. Een kerk - moeten - sluiten raakt ons allemaal in ons hart, in onze ziel: de kerkgangers, het parochiebestuur en pastoraal team, ons in het bisdom kantoor. Wij doen dit niet omdat wij dat zo graag willen, maar de ontwikkelingen in kerk en samenleving maken het wel dringend noodzakelijk om keuzen te maken. We kunnen niet doen of er niets aan de hand is want dat is er wel!

In december 2022 werd in een rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgesteld dat nu bijna 60% van de mensen in Nederland zich niet (meer) tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering rekent. Bij de overblijvende 40% zitten ook de Moslims, Hindoes en anderen. Onlangs werd bekend dat de afkalving van christenen wat lijkt te stabiliseren (laatste

rapport van het CBS), en dat zien wij soms ook wel in de parochies en geloofsgemeenschappen. Soms toch weer een paar jonge onbekende gezichten. Maar het is bij lange na niet genoeg om de terugloop te stoppen, en om het tekort aan mensen en middelen voldoende te vullen. Hoe wij het ook wenden of keren, christenen zijn in ons land dus echt een minderheid geworden van vooral ouderen. En maar een klein deel daarvan is nog direct betrokken bij de kerk.

We zien duidelijk wat dat overal voor gevolgen heeft overal in de parochies in ons bisdom:

- Afgenomen kerkbezoek, wat door corona nog eens extra is versterkt;
- Enorme afname van de sacramenten van doop, eerste heilige communie, vormsel en huwelijk;
- Vergrijzing bij de kerkgangers, maar ook bij de vrijwilligers. Het vinden van nieuwe vrijwilligers is moeilijk, zo niet onmogelijk;
- In veel parochies een zorgelijke financiële situatie;
- Gebouwen die veel en kostbaar onderhoud vragen;
- Een heel beperkt pastoraal team, dat niet groter zal worden.

We moeten eerlijk zijn - het is ons vaak niet of maar beperkt gelukt om kerkbetrokkenheid door te geven aan de nieuwe generaties. Ook in onze eigen families en vriendenkring. Er is dus echt wat aan de hand en pijnlijke beslissingen zijn nodig. En dat vraagt van ons geloof in de Heer van de kerk, en de moed om de maatregelen te nemen die nodig zijn. Opdat - en DAAR gaat het om - wij zo vitaal mogelijk als RK kerk in de samenleving aanwezig zullen kunnen blijven, vierend, lerend en dienend. Omwille van de toekomstige generaties.

Er is al een lang proces aan vanavond voorafgegaan, begonnen al in 2018, er is meerdere malen met u gesproken vanuit het parochiebestuur en pastoraal team over het voorgenomen besluit om deze kerk te sluiten. Bij die bijeenkomsten, en vanavond bij de hoorzitting namens de bisschop, is het goed dat alle argumenten op tafel komen. Maar uiteindelijk moet de knoop worden doorgehakt. Dat is verdrietig en altijd pijnlijk. Maar doen alsof er iets aan de hand is kan niet meer. Zo reëel moeten we wel zijn.

Hoe gaat de canonieke procedure in zijn werk? Er is een voorgenomen besluit door parochiebestuur, waarover de parochianen zijn geïnformeerd. Het bestuur heeft nu de bisschop gevraagd om de volgende stap te zetten. Dat is: de hoorzitting vanuit bisdom, waarvoor ik als vicaris-generaal en mevrouw De Jong in uw midden zijn. Van deze ontmoeting wordt een verslag gemaakt dat aan de bisschop wordt voorgelegd. Daarna zal de bisschop zijn principebesluit nemen, dat hij voorlegt aan de Priesterraad en het Kathedraal Kapittel, zoals voorgeschreven is in het kerkelijk recht. Na hun advies neemt de bisschop een definitief besluit, dat hij meedeelt aan het parochiebestuur, mét het verzoek u - de parochianen - daarover te informeren. Dat gebeurt middels een decreet dat moet worden voorgelezen. Daarna wordt zorgvuldig een laatste viering gepland en vorm gegeven. Anders dan bij de wijding van een kerk is daar geen groot ritueel voor. Belangrijk is dat het een waardig afscheid is, waarbij aan het eind het Allerheiligste plechtig wordt uitgedragen. Voor de goede orde, herbestemming van een gesloten kerk is wel een traject dat zo veel mogelijk parallel loopt aan het voorgenomen besluit tot onttrekking, maar is tegelijk ook een apart, tweede, traject. Daarbij gaat het altijd om een waardige herbestemming, die via een kettingbeding ook voor toekomstige kopers geldt. Vanavond zijn wij bij elkaar over de voorgenomen onttrekking aan de eredienst, niet over herbestemming.

Zo zijn wij dan onderweg als *levende stenen, medeburgers in het bouwwerk waarvan Christus Jezus zelf de hoeksteen is*. En waar mensen in Zijn Naam onderweg zijn, daar verzekert Jezus ons: *Weet, wel, Ik ben met je, alle dagen, tot aan de voleinding der tijden*". Die belofte hangt gelukkig niet af van het ene of het andere kerkgebouw. Maar onze weg vraagt wel om realiteitszin, om eensgezindheid, om vitaliteit en bovenal draagvlak.

- pauze -

Vic.Van Deelen beantwoordt als eerste een vraag die hem in de pauze werd gesteld over de begraafplaats. Hij verwijst tevens naar wat de vicevoorzitter daaromtrent heeft gezegd. De grafrechten zullen gerespecteerd worden want dat is niet alleen een wettelijke maar ook een morele verplichting. Of er op termijn ook nieuwe graven kunnen worden uitgegeven, hangt af van het draagvlak van de gemeenschap. Het algemeen onderhoud moet mogelijk blijven. Ruimen van graven is specialistisch werk en wordt ook nu al uitbesteed.

Mevrouw Van Steijn vraagt of het ruimen van graven incidenteel geschiedt of in gedeeltes. Haar vraag blijkt betrekking te hebben op het graf van haar man. Wat gebeurt er als zij dat zelf niet kan onderhouden, maar de gemeenschap ook niet meer. Dat zou besproken kunnen worden in de begraafplaatscommissie. Wellicht kan de tuingroep iets betekenen voor dit specifieke graf. Zoals gezegd, blijft de begraafplaats vooralsnog open.

Het ruimen van graven is machtigingsplichtig. Omdat er speciale machines voor nodig zijn, wordt meestal een groter gedeelte van een begraafplaats in één keer geruimd. De resten worden verzameld en in een verzamelgraf geplaatst.

De heer Peter Groen komt met een suggestie die hij heeft opgedaan bij het sluiten van een kleine protestantse kerk in Zuid West Friesland, die werd herbestemd als woningbouw en een expositieruimte voor de gemeente. We zouden een boekje kunnen maken van bijvoorbeeld vijftig pagina's met de geschiedenis van het kerkgebouw en de liturgie van de laatste eredienst en de mensen die daarbij aanwezig waren. Hij is bereid daaraan financieel bij te dragen.

Vic.Van Deelen benadrukt dat het belangrijk is om goed afscheid te nemen.

De heer Joris v/d Hoorn noemt het scrabblespel met alle belangrijke elementen uit de Mariakerk te Roelofarendsveen. Dat is ook een optie. In Nieuwkoop is alles goed gedocumenteerd.

De heer Leo van Klink gaat in op het tijdpad van de sluiting. Is de datum van onttrekking aan de eredienst in beton gegoten? Wanneer deze datum niet samenvalt met de datum van de herbestemming is het dan mogelijk dat het kerkgebouw open blijft voor kerk gerelateerde publieke diensten?

Vic.Van Deelen antwoordt dat een kerk die is onttrokken aan de eredienst geen kerk meer is. Daarom blijft de kerk als kerkgebouw zo lang mogelijk open tot het moment van herbestemming om leegstand met de risico's van dien (bijvoorbeeld krakers) te voorkomen. De laatste viering kan wel eerder worden gehouden, maar de formele onttrekking aan de eredienst wordt dan uitgesteld. Zo is het met de Mariakerk in Roelofarendsveen ook gegaan. Dat vergt maatwerk en afstemming, maar dat kunnen het parochiebestuur en het pastoraal team ter plaatse doen met de geloofsgemeenschap.

De heer Leo van Klink vraagt of er financiële ruimte is voor een kapel of een stilteplaats of iets dergelijks bij de begraafplaats. G. van der Hoorn noemt dat een mogelijkheid in het kader van de 'zachte landing', die nog wel op zijn haalbaarheid moet worden gezien en gezien moet ook worden of het van de gemeente mag. Vic.Van Deelen benadrukt dat de gemeenschap daar dan zelf de schouders onder moet zetten en de bijbehorende praktische zaken moet regelen.

Mevrouw Saskia Baas vraagt of het mogelijk is om het parochiehuis te behouden en te gebruiken, bijvoorbeeld voor een bijeenkomst na een begrafenis. Dat levert dan ook nog wat op.

Vic.Van Deelen zegt dat dit exploitatietechnisch dan wel haalbaar moet zijn. Het vergt een businesscase en we zijn een geloofsgemeenschap en geen vastgoedclub. Het lijkt hem praktisch moeilijk haalbaar voor het parochiebestuur, het pastoraal team en de geloofsgemeenschap om vastgoed te exploiteren.

Mevrouw Agaath Pieterse merkt op dat de Hospicegroep ruimte zoekt. Het parochiehuis kan dan een optie zijn. G. van der Hoorn zegt dat het parochiebestuur in overleg is met de Hospicegroep en dat drie locaties zijn benoemd als mogelijkheid om een hospice in te vestigen. Een kerkgebouw

is waarschijnlijk te kostbaar en pastorieën vragen eveneens investering omdat het om oudere gebouwen gaat. Het zou mooi zijn als een van de aangeboden alternatieven wordt geaccepteerd.

De heer Piet Hoppenbrouwers vraagt of er in de H. Franciscusprochie, onderdeel van de federatie, ook kerken worden gesloten. Pastoor Glas zegt dat daar al kerken zijn gesloten, zoals in Woubrugge en Roelofarendsveen. Het parochiebestuur denkt na over de kerken in Rijpwetering en Oud Ade en daar zijn ook gesprekken over. De pijn van kerksluiting is ook elders voelbaar.

Mevrouw Lian Tan merkt op dat verschillende bisdommen een bidboek hebben zodat je kunt zien waaraan moet worden voldaan. Zij heeft een dergelijk bidboek niet op de website van het bisdom Rotterdam aangetroffen.

Vic.Van Deelen geeft aan dat bisdommen een eigen beleid hebben. Voor het bisdom Rotterdam geldt dat maatwerk leidend is. De procedure is voor alle bisdommen hetzelfde, omdat deze moet voldoen aan het kerkelijk wetboek, de codex, maar de herbestemming kan per locatie verschillen. Zo is er, bijvoorbeeld, een groot verschil tussen stad en platteland. De vastgoedadviseur van het bisdom kijkt in dit maatwerk mee. De waarde van een kerkgebouw wordt vastgesteld op basis van een taxatie als dat mogelijk is. De staat van het onderhoud en de mogelijkheden zijn voorts ook bepalend. Het kerkgebouw zal wel altijd voor de reële waarde moeten worden verkocht en niet voor een habbekrats weg gegeven. De opbrengst blijft in de parochie (minus de 10% afdracht aan het bisdom) ten behoeve van het pastoraat, zoals bijvoorbeeld een kapelletje of stilteplek.

Vic.Van Deelen sluit de bijeenkomst af met woorden van dank voor ieders inbreng, aanwezigheid en betrokkenheid. Hij zegt het verslag toe. Een besluit is niet voor het einde van dit jaar te verwachten. Hij wenst iedereen wel thuis.

Pastoor Glas sluit af met gebed.